

Paral·lels del tipus d'habitació de Les Salines. — Aquesta habitació pot comparar-se amb la de Son Corró de Costitx, tant la tècnica de construcció com els objectes trobats, i amb la forma d'estar disposats no donen lloc a dubte que pertanyen a una mateixa cultura i que foren aixecades per un mateix objecte, amb la sola diferència que la de Son Corró era molt més gran i de major riquesa.

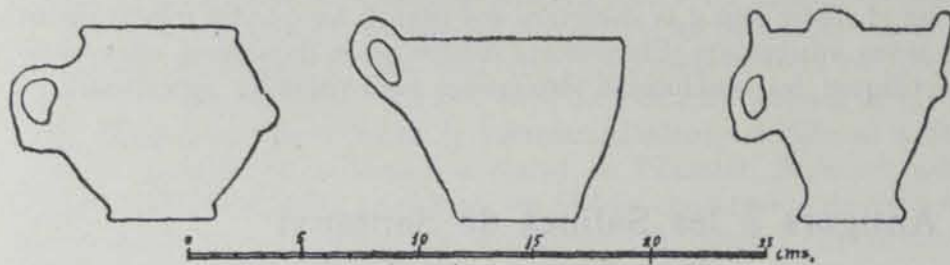

Fig. 586. — Habitació romana dels Antigors (Les Salines de Santanyí). Ceràmica a mà

Quedant així datades com d'època romana, les tan discutides testes dels braus de Costitx que's creien d'origen cretès i de la cultura dels talaiots.

Quan tingui lloc la publicació definitiva de les nostres investigacions a les Balears, demostrarem gràficament, amb taules de formes, la relació de tots els objectes trobats a n'aquestes habitacions amb els de les coves, acompanyant-hi les troballes romanes amb data certa, que havent-se trobat juntes, ens han servit per establir aquesta cronologia. — J. COLOMINAS ROCA.

Els enterraments de La Garrotxa a Les Salines de Santanyí

La necròpolis. — Tocant al poble de les Salines, hi ha un extens pla anomenat «La Garrotxa» i també «Sa Comuna», per ésser terrenys del poble; és erm i únicament serveix per pasturatge. Al sortir del poble per la carretera de Lluchmajor, a l'enfront de l'últim barri de cases, el pla

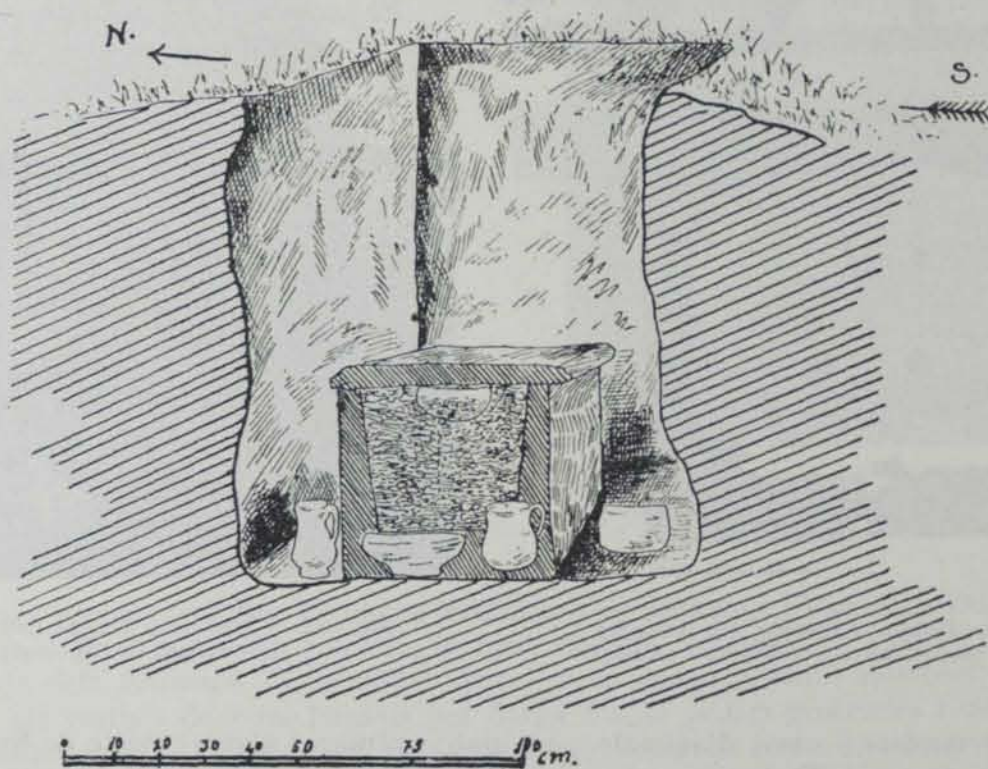

Fig. 587. — La Garrotxa (Les Salines). Sepulcre romà d'incineració

s'aixeca formant una petita arruga per tornar-se a aplanar tot seguit. Aquest petit turonet, de pocs metres d'altitud, és en el lloc on existeix la necròpolis romana més rica de Mallorca. La majoria de vasos del Museu Episcopal, col·lecció Planas i Museu de Son Berga, són d'aquesta

necròpolis, com també algunes làpides, urnes de pedra i objectes de bronze i ferro. Es creu que en el lloc anomenat «El Palmer», entre Les Salines i Campos, hi estava situada la Palmària romana, i aquesta era la necròpolis de la Colònia.

Fig. 588. — La Garrotxa (Les Salines). Vasos del sepulcre d'incineració (1/5 apr.)

Les formes d'enterrament són molt variades; n'hi han d'incineració i inhumació, les primeres dintre d'urnes de pedra i vasos de terrissa fets a torn i a mà, i els segons excavats a la roca seguint procediments molt variats.

La fama d'ésser ric amb objectes, i a l'ensens ben conservats, ha sigut la causa de que els col·leccionistes locals buscadors únicament d'objectes de vitrina, en fessin una verdadera destrossa; els enterraments han sigut oberts recollint-se tot el que ha sortit sencer, abandonant tots els fragments i destruint la majoria de les vegades l'enterrament, sense pendre ni una nota ni un petit croquis del lloc de les troballes.

Fig. 589. — La Garrotxa (Les Salines). Sepulcre d'inhumació

A fi de veure si era possible poguer donar una lleugera idea del que era la necròpolis, durant les nostres excavacions a Les Salines, al mes de novembre de l'any 1916, hi férem unes petites proves que donaren els següents resultats:

Comencem les proves a «La Garrotxa» guiant-nos amb els clots ben tallats que es veuen a la roca, quasi tots són enterraments, però ja excavats.

Sepulcres excavats a la roca. — Després de fer moltes proves però sense cap resultat, trobem una excavació feta a la roca de forma quadrada de 0'60 metres de diàmetre (fig. 587); a l'ésser a 0'70 metres de fondària surt una urna de pedra de Santanyí (arenisca miocènica) voltada de cinc vasets,

Fig. 590. — La Garrotxa (Les Salines). Vasos del sepulcre d'inhumació 1/7 apr.)

fragmentats pel pes de la terra; l'urna fa 26'50 centímetres d'alt per 29'50 de llarg i 26 d'ample; al destapar-la hi trobem que és plena d'ossos cremats d'infant i al damunt en un dels caires un vaset de terrissa groguenca fet a torn de parets molt primes i completament sencer; a dins no hi ha res i és del tot net, doncs dins de l'urna no hi havia entrat ni un sol gra de terra (fig. 588).

Pel mig de la necròpolis hi passa un camí de carro, en quin camí s'hi dibuixa la forma d'una sepultura cavada a la roca, sense tapar i molt gastada per les roderes, traiem la terra de dins, trobant-hi un esquelet molt consumit (fig. 589), no podent-se recollir cap dels ossos pel mal estat de conservació; als peus hi recollim (fig. 590) una gerreta de coll allargat, amb una ansa de terrissa groguenca i feta a torn; és aclivellada, però s'aguanta encara sencera; dos plats, un de sencer i un altre fragmentat de terrissa roja i també fets a torn, fragments d'un vaset de vidre i sis claus de ferro, conservant alguns d'ells dintre de l'òxid restes de la fusta on anaven clavats.

L'enterrament era cavat dintre el marès, feia 1'55 metres de llarg, 0'40 d'amplada al cap i 0'45 d'amplada als peus i 0'50 de fons.

Després de fer algunes altres proves sense resultat, abandonem l'excavació per a una altra ocasió, recollint pel damunt un fragment de làpida d'arenisca de Santanyí amb quatre o cinc lletres molt borroses. — J. COLOMINAS ROCA.

Coves romanes d'enterrament a Mallorca

Biniali. — COVA MONJA. — En un extens pla, a dos quilòmetres del poble de Santa Eugènia, però ja dins el terme de Biniali i al costat de la propietat anomenada «Son Sant Joan», s'hi aixeca un petit turó d'uns 20 metres d'altitud format per arenisques groguenques del miocè

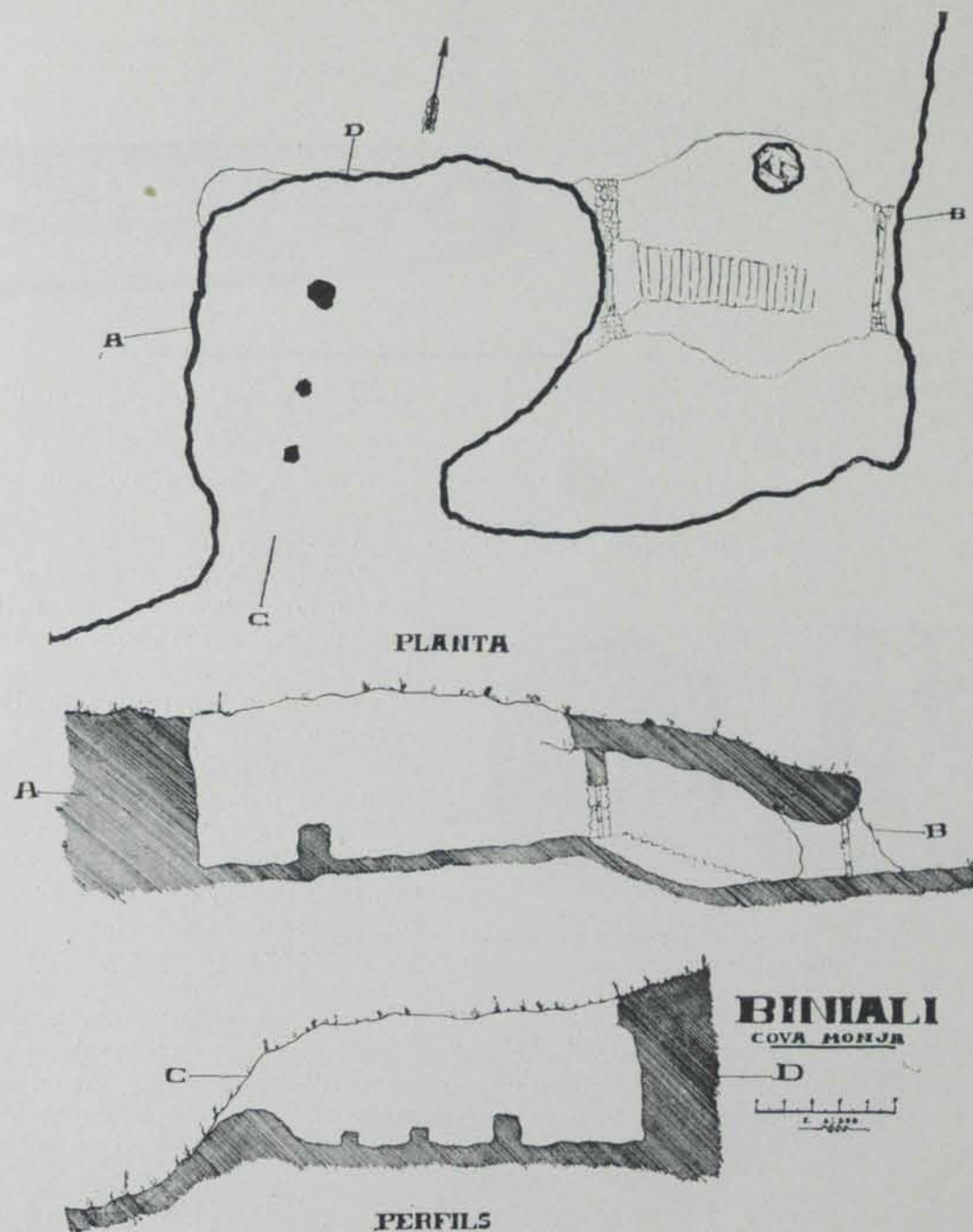

Fig. 591. — Cova Monja (Biniali). Plan i secció

Tortonià. L'ésser aquestes arenisques molt disgregables i fàcil de treballar, fa que en quasi tots els llocs de la illa on es troben estiguin plenes de coves artificials antigues i modernes. D'aquestes coves n'hi han de molt grans i de dimensions molt reduïdes: en les grans es seguia la tècnica